

Posudek bakalářské práce Marie Novotné s názvem *Novinářská profese v 90. letech 20. století na příkladu týdeníku Respekt (1989–1999)*, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2024

Marie Novotná předkládá k obhajobě bakalářskou práci, v níž se zaměřuje na první dekádu existence renomovaného týdeníku *Respekt*, a to prostřednictvím reflexe osobních zkušeností/postřehů/vzpomínek tří redaktorů tohoto periodika. Jedná se o významné osobnosti spjaté s týdeníkem *Respekt*, z nichž dva (Ivan Lamper, Jaroslav Spurný) patří k pomyslné zakladatelské generaci týdeníku. Kromě nich poskytl studentce rozhovor ještě šéfredaktor Erik Tabery.

Práce má standardní strukturu, po úvodu následuje teoreticko-metodologická stať a následně představení širšího kontextu vývoje české žurnalistiky po roce 1989. Poté se již autorka věnuje historii týdeníku *Respekt*, jehož vznik a rozvoj zde představuje – jako důležitý kontext svého výzkumu. Druhá část bakalářské práce přináší analýzu a interpretaci rozhovorů s výše zmiňovanými redaktory. Autorka se snaží zachytit jejich (aktérský) pohled na dané periodikum, význam *Respektu* pro společnost. V závěru pak nabízí srovnání situace v žurnalistice, potažmo v týdeníku *Respekt*, devadesátých let a současnosti. Práci jsem si přečetla se zájmem i s očekáváním, mimo jiné proto, že jsem v uplynulém roce měla možnost v rámci pracovních povinností setkat se s jedním z narátorů/redaktorů (konkrétně s Jaroslavem Spurným).

Autorka své téma vymezila roky 1989 až 1999; zajímalo by mě, jak a proč si vybrala právě toto časové období, zvláště milník 1999. Nabízí se například alternativní periodizace podle klíčových postav (šéfredaktorů). Osobně bych ale jako důležitý milník považovala rok 2006 a vstup Zdeňka Bakaly jako akcionáře a s tím související personální otřesy v redakci. Toto prosím vyjasnit v rámci obhajoby.

Pokud jde o jednotlivé části práce, v teoreticko-metodologické stati chybí pevnější teoretické ukotvení, například propojení s dějinami médií, případně dějinami institucí. Kapitola věnovaná historickému kontextu výzkumu, nazvané *Česká žurnalistika před a po roce 1989*, obsahuje i stručný exkurz do celkového polistopadového vývoje v České republice. Tento popis je však zkratkovitý, zjednodušený a zjednodušující, což s ohledem na bakalářský stupeň studia lze částečně pochopit, respektive je ještě akceptovatelné. Zásadnější nedostatek však spatřuji ve skutečnosti, že proměny mediální sféry ve sledovaném období autorka zachycuje podobně zkratkovitě, navíc s využitím (téměř výlučně) pouze jednoho zdroje – svou povahou spíše „encyklopedického“ textu *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti* (Bednařík – Jiráček – Köpplová). Byť je tato publikace rozhodně dobrým zdrojem, není zdrojem dostačujícím. Jako další doporučené tituly bych namátkově zmínila například: *Konec českého tisku* (Čelovský, 2002), *Média dvacet let poté* (Jiráček/Köpplová, 2009), *Média a společnost* (Jiráček/Köpplová, 2007). V předkládané práci mimo jiné chybí reflexe procesů komercializace a globalizace

médií, která mají pro kontext zkoumaného tématu a zvoleného období zásadní důležitost.

Na druhé straně oceňuji poměrně rozsáhlé zpracování té části metodologie, která se vztahuje k realizaci orálněhistorického výzkumu. Autorka poměrně detailně prezentuje informace, které načerpala v relevantní odborné literatuře k teorii a praxi využívání metody orální historie. Tato pasáž by se mohla zdát nadbytečná v daném rozsahu, je však potřeba brát v úvahu, že studentka ve výzkumné praxi používá metodu poprvé, tudíž lze příslušné kapitoly vnímat i jako orientaci v dané problematice. Kromě reflexe dostupné literatury a popisu metody jako takové je zde i poměrně zdařilá část věnovaná praktické aplikaci metody orální historie. V souvislosti s tím bych poprosila o vyjasnění, kolik narátorů/narátorek autorka celkem oslovila, kolik dostala záporných odpovědí, kolik oslovených vůbec nereagovalo apod.

Samotná empirická část, v níž studentka s využitím rozhovorů zpracovává jednotlivá témata, je velmi popisná, v zásadě se jedná o více či méně rozsáhlé úryvky rozhovorů pospojované autorskými (stručnými) komentáři. Jedná se o poměrně častý problém u podobných prací, který je možné do určité míry tolerovat (jak již bylo řečeno, jedná se o první zkušenost studentky s metodou orální historie). Velký problém těchto pasáží je však jejich roztržitost, schematické (veskrze pozitivní) reflexe témat a určitá bezradnost. Názorně to lze ilustrovat například na dílčí interpretační kapitole „Hodnocení práce v týdeníku *Respekt* v období 1989–1999“. S ohledem na téma práce i zvolenou metodu zpracování by toto mělo být klíčové téma. Autorka mu však věnuje pouze necelou stránku (s. 42). Stejně tak například u reflexe silných a slabých stránek týdeníku *Respekt* (od s. 39) v části pozitiv autorka zmiňuje odvahu kritizovat; a v části negativ či slabých stránek pak pouze finanční nejistotu, tedy negativum ve své podstatě „vnější“. Chápu, že v rámci bakalářské práce je obtížné kriticky a erudovaně rozpracovat tak složité téma jako je vývoj české nezávislé žurnalistiky, zvláště pokud „partnery“ studentky byly velké osobnosti týdeníku *Respekt*. Nicméně vysoká míra nekritičnosti všech interpretačních pasáží je značně problematická i u tohoto typu práce. Celkově pak druhá část bakalářské práce působí poněkud uspěchaným dojmem, respektive vykazuje nedostatky ve struktuře, zpracovanosti jednotlivých argumentů.

Z formálního hlediska se jedná o standardní text, bez zásadnějších nedostatků, který splňuje požadavky na bakalářskou práci. Text doporučuji k obhajobě; vzhledem k výše zmiňovaným problémům navrhuji hodnocení stupněm 3, dobře – za předpokladu úspěšně zvládnuté a přesvědčivé obhajoby.

Posudek vypracovala:

Lenka Krátká, 10. 6. 2024

